

Koulutusvaalit lähestyvät!

Hallitus kaatui, eduskunta vaihtuu, vain muutos on pysyvää. Perusopetuksen säästöt ja leikkaukset ovat kuitenkin jatkuneet vuodesta toiseen poliittisista ja taloudellisista suhdanteista riippumatta. Ikävimmän riittämätön rahoitus näkyy oppilaiden kolmiportaisen tuen toteutuksessa. Luokanopettajat, aineenopettajat ja erityisopettajat laativat suuritöiset sekä ammatillista erityisosaamista vaativat pedagogiset asiakirjat ja suunnitelmat, silti lopputuloksena on jopa erityiseen tukeen oikeutettujen lasten ja nuorten ”integroiminen” suuriin perusopetusryhmiin. Säästösyistä toteutettu erityisopetuksen ja pienluokkien alasajo hankaloittaa kaikkien oppijoiden oikeutta saada heille sopivaa opetusta. Käytöshäiriöisten sijoittaminen tuetta yleisopetuksen luokkiin on myös turvallisuusriski. Väkivaltaisten oppilaitten erottaminen koulusta ei ongelmaa poista, sitä paitsi oikeus oppia kuuluu jokaiselle. Eikä kyse ole kaikkiaan mistään marginaaliryhmästä: perusopetuksessa on n. 550 000 oppilasta, joista yhteensä miltei 100 000 on tehostetun tai erityisen tuen piirissä.

Osassa kuntia opetusta annetaan vain vähin mahdollinen eli pelkästään se tuntimäärä, mihin lainsäädäntö velvoittaa. Tämä asettaa oppilaat koulutuksellisesti eriarvoiseen asemaan. Parinkin tunnin ero viikoittaisessa oppituntien määrässä kertautuu ajan myötä, ja näin oppivelvollisuuskoulun läpikäytyään naapurikuntien oppilaiden saama opetuksen määrä voi erota jopa kokonaisen lukukauden verran. Toisen asteen koulutukseen ei tällöin pyritä yhtäläisistä lähtökohdista.

Talouden ja tarpeiden yhteensovittaminen on ongelmallista. Koulutus ei kuitenkaan ole silkka menoerä, vaan juuri sen kautta pieni kansakunta saa esimerkiksi yritystensä tarvitseman osaamisen ja ylipäättään menestyy. Lahjakkuutta, vähäistäkään, ei ole varaa hukata. Suomi on pitkään loistanut Pisa-tutkimuksissa ja muissa vastaavissa opetuksen ja oppimisen laatua mittaavissa mittareissa. Hyvien tulosten taustalla ei suinkaan ole panostaminen huippulahjakkaiden opetukseen, vaan heikoimmista huolehtiminen. Ketään ei ole jätetty, ja tässä suomalainen järjestelmä on ollut ylivoimainen. Tulokset ovat huonontuneet ja nykyresursoinnilla sama suunta jatkuu. Suomalaisella koulutusviennillä on vielä maailmalla kysyntää, mutta miten pitkään? Osuva vertaus kuuluu: jos kaupunkiin rakennetaan uusi kirjasto, onko CP-vammaisten vai ns. ”normaalien” tehtävänä rakentaa ramppi, jota pitkin rakennukseen pääsee myös pyörätuolilla?

Opettajien työuupumus lisääntyy. Oppilaiden ja oppimisen tukena on niukalti koulupsykologeja, kuraattorien vastuulla on valtavia oppilasmääriä eikä kouluterveydenhuolto ole kaikkialla likikään riittävällä tasolla. Lasten- ja nuorisopsykiatrian poliklinikat, osastot ja sitä myötä sairaalakoulut ovat ylityöllistettyjä ja osastopaikkoja joudutaan kaikkialla jonottamaan. Kun koulusta kaikkien mahdollisten pedagogisten tukitoimien jälkeen lopulta tehdään lastensuojeluilmoitus, ei koulun näkökulmasta tilanteessa tapahdu mitään. Lastensuojelun työntekijälle ilmoitus merkitsee tuen tarpeen pohdintaa, mutta mahdollisia tukitoimia ei kouluissa tiedetä. Eikä yksikään lapsi tai nuori ole haalinut itselleen käytöspulmia, tunne-elämän vaikeuksia tai epävakaa kasvuympäristöä. Tuloerojen kasvua suosivat poliittiset ratkaisut syrjäyttävät osan kansalaisista väistämättä, ja kipeimmän hinnan maksajiksi jäävät lapset ja nuoret. Eivätkä he edes voi äänestää. Esimerkiksi vähävaraisuudesta ja suhteellisesta köyhyydestä kumpuavaan nettikiusaamiseen ei juuri voi koulun keinoin puuttua ja pahoinvointi lisääntyy. Usko opettajien pedagogisten ratkaisujen kaikkivoipiin mahdollisuuksiin on imartelevaa, mutta epärealistista. Tunnolliset opettajat ovat tämän kaiken paimenina vaarassa palaa loppuun, ja kun samalla työmäärää lisätään lukuisilla hankkeilla, erilaisilla selvityksillä ja raportoinneilla on taakka raskas. Opettajien sitoutumista työhönsä ei kannata ulosmitata, menetettynä sitä on vaikea palauttaa.

Eduskuntavaalit piirtävät kansakunnan linjan tulevaksi nelivuotiskaudeksi. Ilmastonmuutos, vanhustenhoiva, maahanmuuttajat, hävittäjähankinnat. Tärkeitä asioita kaikki, mutta huomisen Suomea

luodaan perus- ja erityisopetuksessa. Lasten ja nuorten koulutus on meidän kaikkien yhteinen asiamme, jokainen vaali on aina koulutusvaali.

OAJ:n Kanta-Hämeen alueyhdistys ry

Matti Varismäki, hallituksen jäsen

Timo Hillman, puheenjohtaja